

СПРАВЕДЛИВИЯТ ЕНЕРГИЕН ПРЕХОД И ЗЕЛЕНИЯТ ПАКТ – ПЕЧЕЛИВШИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА БЪЛГАРИЯ

За Земята
Приятели на Земята България

Становищата, изложени в този анализ са отговорност единствено на автора и не отразяват непременно становищата на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност

Supported by:

based on a decision of the German Bundestag

ЕС ЗА ЗЕМЯТА е независима, неправителствена организация, обединяваща усилията на хора, които работят за създаване на природосъобразен и равнопоставен живот на нашата планета без експлоатация на природата и хората. Повече за нас може да научите на: www.zazemiata.org

За Земята

София 1164, ж.к. Лозенец, ул. Кръстьо Сарафов №24, ет. 1

Телефон: 02 943 11 23

www.zazemiata.org

info@zazemiata.org

Печат върху 100% рециклирана хартия

“СПРАВЕДЛИВИЯТ ЕНЕРГИЕН ПРЕХОД И ЗЕЛЕНИЯТ ПАКТ – ПЕЧЕЛИВШИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА БЪЛГАРИЯ”

Европейският зелен пакт е новата стратегия за растеж на Европа, която интегрира спешната нужда от трансформация и развитие на чисти технологии, които да ускорят процеса на декарбонизация на икономиката на континента. Ангажиментът на ЕС за преход към чиста енергия е необратим. В хода на прехода към по-устойчиво бъдеще нито един регион не трябва да бъде изоставен в процеса на отказ от основана на изкопаеми горива икономика.

През изминалите десетилетия в Европа доказахме, че е възможно да бъде прекъсната връзката между повишаване на емисиите на CO₂ и икономическия растеж. Кризата, предизвикана от COVID-19 ни показа че е погрешен стремежа към непрекъснат икономически растеж и вечното повишаване на консумацията от хората, за сметка на ресурсите на планетата.

В дългосрочен план всички ние имаме полза от преминаването към неутралност по отношение на климата. В същото време в краткосрочен план този преход изисква значителни усилия и ще доведе до сериозни промени в нагласите на гражданите и регионите, които разчитат в по-голяма степен на изкопаемите горива.

Европейският съюз поема ангажимент до 2050 г. да стане първият неутрален по отношение на климата блок в света. Това изисква значителни инвестиции както от ЕС и националния публичен сектор, така и от частния сектор. Представеният план за инвестиции на Европейския зелен пакт „Планът за инвестиции за устойчива Европа“ ще мобилизира публични инвестиции и ще спомогне за набавянето на частни средства чрез финансовите инструменти на ЕС, по-специално InvestEU, с което ще се генерират инвестиции в размер на най-малко 1 трилион евро.

Въпреки че всички държави членки, региони и сектори ще трябва да дадат своя принос за прехода, мащабът на предизвикателството пред тях не е един и същ. Някои региони ще бъдат особено засегнати и ще претърпят дълбоки икономически и социални промени. С Механизма за справедлив преход ще се осигури съобразена с конкретните нужди финансова и практическа подкрепа, с която да се помогне на работниците и чрез която ще се генерират необходимите инвестиции в тези региони.

Заседание в Народното събрание

Председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен заяви: *В центъра на възпътената в Европейския зелен пакт визия за това как Европа да постигне неутралност по отношение на климата до 2050 г. са хората. Предстои ни безпрецедентна трансформация. Тя ще бъде успешна само ако е справедлива и само ако е от полза за всички. За да сме сигурни, че никой няма да бъде изоставен, ще окажем подкрепа на хората и регионите, които трябва да положат по-големи усилия за тази трансформация. Зеленият пакт налага големи инвестиционни потребности, които ще се превърнат във възможности за инвестиции. Планът, който представяме днес и който цели да се мобилизират най-малко 1 трилион евро, ще зададе посоката и ще отприщи поток от зелени инвестиции.*

ЗЕЛЕНИЯТ ПАКТ И БЪЛГАРИЯ

- Механизъм за справедлив преход ще предоставя целева подкрепа за мобилизирането на най-малко 100 милиарда евро за периода 2021-2027 г. В най-засегнатите региони, за да се смекчат социално-икономическите последици от прехода.
- Фонд за справедлив преход – 7,5 млрд. евро общо за ЕС.
- 458 милиона за България с условие да прибави същата сума от другите еврофондове.

ОФИЦИАЛНАТА ПОЗИЦИЯ НА БЪЛГАРИЯ

- На 31.1.2020 с решение на парламента, подкрепено и от опозицията се задължава правителството да осигури дългосрочна работа на въглищните ТЕЦ от групата на БЕХ. Това е най-антиевропейското решение на български парламент от присъединяването ни към ЕС през 2017.
- Парламентът реши да присъедини страната към Въглищната платформа но без ангажименти за закриване на въглищни централи.
- На 29.2.2020 беше приет ИНПЕК със заложено в него използване на въглища до 2030 г. с възможности за продължаване „до изчерпване на капацитета“.
- На 29.4.2020 МС одобри постановление за създаване на Консултативен съвет за Зелената сделка без участие на НПО представители.

ПОЗИЦИЯ НА СИНДИКАТИТЕ И ЧАСТ ОТ БИЗНЕСА

- Профсъюзите са твърдо против зелената сделка и справедливия преход. Позиция в пълно противоречие с европейските конфедерации на профсъюзите в които членуват (ITUC, ETUC). Именно тази тяхна съпротива е една от причините за забавянето на присъединяване на България към Въглищната европейска платформа с цели 2 години, както и с липсата на конкретни правителствени планове и мерки за справедлив преход. Страхът на правителството от синдикални протести блокира тези процеси.
- ТЕЦ-овете и мините говорят за национална сигурност, заложен в техния бизнес, същевременно продължава незаконното изгаряне на отпадъци в няколко въглищни ТЕЦ-а, свързвани с консултанта Ковачки.
- БСК, БФА заявиха готовност да работят за постигане на целите на Зелената сделка, разчитайки на Специална схема за справедлив преход в рамките на InvestEU (30 милиарда евро) и инвестиции по схема на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) (40 милиарда евро). Всъщност това са пари които бизнеса може да ползва на конкурентен принцип, а не Фонда за справедлив преход.

Кръгла маса на тема „Справедлив преход“ от октомври 2018 г.

CONFEDERATION
**SYNDICAT
EUROPEAN
TRADE UNION**

МИТОВЕТЕ ЗА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА И СПРАВЕДЛИВИЯ ПРЕХОД

- ➔ Брюксел е враждебно настроен към България и спира икономическото ни развитие;
- ➔ Зелената сделка е само за богатите страни;
- ➔ Изискванията за платени квоти за емисиите на въглищните централи са насочени срещу страните от Източна Европа;
- ➔ С твърда, антиевропейска позиция на правителството и профсъюзите въглищната индустрия може да работи до 2035 г.;
- ➔ Възстановяването на икономиката от кризата с COVID-19 ще бъде улеснено със спирането на Зелената сделка;
- ➔ Енергийният преход означава бързо затваряне на ТЕЦ-ове и мини на въглища, без социални ангажименти към заетите в сектора.

За да бъдат успешни мерките водещи страната към справедлив енергиен преход и "зелено" възстановяване от Covid 19 кризата, управляващите трябва да осигурят равноправното включване на местни власти и граждани в процеса на подготовка и осъществяване на енергийната трансформация на засегнатите региони. Открито да поканят всички. Да публикуват поканата за участие достатъчно рано и на много, внимателно избрани и достъпни локации. Да бъдат включени всички заинтересовани. Осигуряване участието на всички засегнати в работни групи. Еднакъв статус и тежест при гласуването на всички участници в планирането на справедлив преход. Осигуряване и споделяне на еднаква информация, по едно и също време за всички участници. Гарантиране

на обратната връзка. Определяне на точни правила за изразяване на мнения от участниците. Отваряне към широката общественост. Протоколите от дискусии да бъдат достъпни за всички. Ако обществото стане част от процеса на справедлив преход чрез предоставяне на достатъчно изчерпателна информация, ще бъдат изпълнени целите икономическата трансформация наистина да бъде справедлива и социалната цена да бъде приемлива.

ПРОБЛЕМИ В ЕНЕРГЕТИКАТА

- Липса на прозрачност за собствеността в частния енергиен сектор, схеми с офшорни компании на Сейшелските острови и регистрацията на пощенска кутия в Лондон.
- Десетилетия на корупционните практики в сектор енергетика и обслужването от държавата на партийни и частни интереси в ущърб на общественения интерес.
- Осигуряване на десетки милиони от **студения резерв** за „консултантите“ Ковачки и Доган (52 млн. за 1 година: 8-2019-7.2020).
- Години наред един от най-големите замърсители в Европа – **Брикел ЕАД** получава от НЕК над 35 милиона на година, субсидии за производство на ефективна енергия (**когенерация**). Цената на изкупуване от държавата е 2,2 пъти по-висока от на ТЕЦ 2.
- Обслужване на чужди (АЕЦ “Белене”) и партийни интереси в енергетиката чрез раздут щат и поддържане на **корпоративен вом**, осигуряван от енергийни олигарси при избори.

ДОБРИТЕ РЕШЕНИЯ

- Отказ от енергийните мега проекти които спъват пазарния принцип на развитие на сектора и развитието на конкуренция.
- Залагане на децентрализацията на производство на енергия, енергийната ефективност и достъпни за домакинствата ВЕИ технологии. България е на последно място в ЕС по енергийна ефективност вече 13 години.
- Премахване на административните пречки пред домакинствата производители на енергия.
- Създаване на качествени **регионални планове за енергиен и икономически преход** с участието на всички заинтересовани страни.

- **Трансформацията** ще бъде успешна само ако е **справедлива** и само ако е от полза за всички в трите основни направления на устойчивото развитие – икономическо, социално и екологично.
- Вече се убедихме, че колкото повече се отлагат решенията за този преход, толкова **по-болезнени и с тежки социални последици** ще бъдат мерките, наложени от икономическата логика.

- 41 региона в 12 държави членки активно добиват **въглища**, което осигурява пряка заетост на около **185 000 граждани**.
- Между 2008 и 2018 г. броят на работните места в областта на технологиите за енергия от възобновяеми източници е нараснал със 70 %, а днес работните места в сектора на **чистата енергия** в целия ЕС са около **2 милиона**, главно в секторите на **ВЕИ и енергийната ефективност**. Потенциал за допълнителни 900 000 до 2030 г. и още 400 000 работни места в сектора на енергийната ефективност.
- Насърчаване на **екологосъобразното бюджетиране и възлагане на обществени поръчки**, както и чрез разработването на начини за улесняване на процедурите за одобряване на държавните помощи за регионите в преход. Да не се повтаря лошият пример с финансирането на близки до властта фирми за некачествено извършване на санирането.

- Правителството да подкрепи ускорено създаване на регионалните планове за развитие на възлицните региони, да създаде подходяща среда за развитие на нови производства и на нисковъглеродна индустрия в тези региони, особено на площите на Марица Изток. Развитие на чисти индустрии с висока добавена стойност, привлекателни за младите хора в региона и предлагащи възможности за работа на инженерите и техниците работили досега в ТЕЦ-овете и мините.
- Намаление на въглеродния и екологичния отпечатък от икономическите дейности.
- Постигане на енергийна независимост, основана на възобновяеми енергийни източници, на национално и местно ниво.
- Преминаване към безвъглеродни, кръгови и споделени икономически модели.
- Разработване на финансови и инвестиционни мерки, които приоритизират човешкото развитие, иновациите и качеството на живот пред икономическия растеж.

За Земята
Приятели на Земята България